

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบำบัดโรคเบาหวานจากตำรายาสมุนไพร ลูกศิษย์หลวงปู่ศุข 2) ศึกษาพื้นที่และสภาพแวดล้อมการเพาะปลูกที่เหมาะสมต่อสรรพคุณทางยาสมุนไพรบำบัดโรคเบาหวาน 3) เผยแพร่องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์บำบัดโรคเบาหวาน การดำเนินการวิจัย ค้นคว้าตำราหลวงปู่ศุขวัดปากคลองมะขามเฒ่าแหล่งเก็บรวบรวมตำรายาสมุนไพรไว้ในพิพิธภัณฑ์ พร้อมสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรและลูกศิษย์หลวงปู่ศุขที่เก็บตำรายาสมุนไพรบำบัดโรคเบาหวานจำนวน 4 ท่านของอำเภอวัดสิงห์และอำเภอสรรคบุรี ส่วนพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อสรรพคุณทางยาสมุนไพรบำบัดโรคเบาหวานได้จากสัมภาษณ์ในเชิงลึกหมอสมุนไพร ลูกศิษย์หลวงปู่ศุข ส่วนเผยแพร่องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์บำบัดโรคเบาหวานในรูปแบบเอกสารและทางเว็บไซต์

ผลการวิจัยพบว่ามิตำรายาสมุนไพรบำบัดโรคเบาหวานของลูกศิษย์หลวงปู่ศุขจำนวน 4 ขนานที่ใช้บำบัดโรคเบาหวานจนถึงปัจจุบัน การเก็บสมุนไพรที่มีสรรพคุณทางยาบำบัดโรคเบาหวาน พบว่าหมอสมุนไพรปลูกสมุนไพรไว้ใช้เองในบริเวณบ้านและบริเวณวัดของชุมชน เนื่องจากเป็นแหล่งปลูกสมุนไพรที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษและพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูก แบ่งเป็นสมุนไพรแบบใช้หัวเก็บในช่วงที่พืชหยุดเจริญเติบโต ใบ ดอก ร่วงหมด สมุนไพรใช้ใบหรือเก็บทั้งต้นควรเก็บในช่วงที่พืชเจริญเติบโตเต็มที่ สมุนไพรที่ใช้เปลือกเก็บระหว่างช่วงฤดูร้อนต่อกับฤดูฝน สมุนไพรประเภทดอกเก็บในช่วงดอกเริ่มบาน สมุนไพรใช้ผลและเมล็ดเก็บตอนผลแก่เต็มที่แล้ว การทดสอบการต้มยาบำบัดโรคเบาหวานทั้ง 4 ขนานโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรซึ่งเป็นองค์ความรู้ในอดีตที่นำสมุนไพรแต่ละชนิดมาผสมกันจนได้เป็นสูตรยาสมุนไพรบำบัดโรคเบาหวานของท้องถิ่น การประเมินความพึงพอใจการใช้เอกสารเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสมุนไพรบำบัดโรคเบาหวานมีค่าเฉลี่ย 3.94 อยู่ในเกณฑ์ดี จาก การวิจัยในครั้งนี้สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอนุรักษ์สมุนไพรท้องถิ่นโดยต้องมีการร่วมมือของชุมชน ให้องค์ความรู้ของสมุนไพรในการรักษาโรค การขยายตัวของชุมชนมีผลต่อการทำลายพืชสมุนไพรในท้องถิ่นมากขึ้น

คำสำคัญ : สมุนไพร โรคเบาหวาน องค์ความรู้ด้านสมุนไพร